

Tallinna Linnavalitsuse

Tallinna Pirita linnaosa valitsus

Tallinna Pirita linnaosa linnaosakogu

Tallinnas, 29.11.2017

Pirita Linnosakogu liikmete Lagle Pareki, Lea Nilsoni ja Madis Pätsi (IRL) ettepanekud Tallinna linna 2018 eelarve projekti suhtes

Vastavalt Tallinna linnavalitsuse finantsteenistuse poolt 23.11.2017. a Pirita linnosakogu (edasi LOK) liikmetele edastatud taotlusele teeme alljärgnevad ettepanekud Tallinna linna 2018. a eelarve täiendamiseks Pirita linnaosas puudutavates küsimustes:

1.

Pirita linnaosas uue põhi- või algkooli rajamise protsessi alustamine (Padriku lasteaia kõrval ja Lepiku asumis on allakirjutanulele vastavad kinnistud olemas).

2.

Jooksvate investeeringute suurendamine Pirita lasteaedadesse selleks, et vältida edaspidi Pirita-Kose lastaaiaga sarnaste olukordade kordumist. Sellega seondult taotleme jätkuvalt ka lasteaiatöötajate palkade tõstmist.

3.

Investeeringute suurendamine Pirita linnaosa kergliiklusteede võrgustiku arendamiseks. Vastav võrgustik on tänaseni lõpetamata. See asjaolu raskendab võrgustiku sihipärasest ja ohutust kasutamist (nt. Kloostrimetsa tee ääres olevate lõikude osas tehti vastavad ettepanekud juba 7 aastat tagasi).

Bussliikluse graafikute tihendamine (eelkõige bussiliinid 1a ja 34) ja pikendada viimase bussi väljumist Viru terminalist (viimane buss tuleb linnast 23.30). Suvisel perioodil tuleks käima panna ka täiendavad öised bussid.

Suuremat tähelepanu tuleb pöörata liiklusohutuse tagamisele ja ka tänavahooldusele (nt. talvine lumekoristus kvartalisestel teedel, sissisekvtali teede korrahoiud, s.h. ehitusaegne puhastamine, sisekvartalite teede liikluskorraldus, eelkõige õuealadel).

Pirita spordi- ja kultuuriobjektide juurde kuuluvate parklate väljaarendamine ja laiendamine (nt. Kloostrimetsa teel S-kurvi juures, Metsakalmistu linnapoolse osas juures ja Lükati silla juures). Praegusel juhul on parklad ebarahuldavad ja liiga väikesed. Kloostrimetsa teel S-kurvi ja Metsakalmistu juures ning mitmes muuski kohas pargivad autod reeglina tee ääres, mis omakorda takistab kergliiklust ja muudab selle ohtlikuks.

4.

Pirita pargi- ja metsaalade ja haljasaladel korrastustööde senisest parema korraldamise tagamine. Senine vastav tegevus on korraldatud ebarahuldavalt. Vastav valdkond vajab rohkem vahendeid (nt. aastaid eemaldamata murdunud puude harud, võsastumimne jms). Eeltooduga seonduvalt tuleb tõdeda, et Pirita puhkealadel ja ka kergliiklusteede ääres sisuliselt puuduvad pargipingid. Nimetatud asjaolu on oluline igas eas inimestele, eriti aga vanematele inimestele, kes samuti aktiivselt soovivad vastavat infrastruktuuri kasutada. Kordame seetõttu oma varasemat ettepanekut näha ette igal aastal teatud arvu pinkide paigaldamist avalikele aladele. Pinkide paigaldamisesse tuleks kaasata ka avalikkus (nt. nimeliste pinkide paigaldamise võimaluse pakkumine, mis on mitmetes riikides väga populaarne).

5.

Arvestades EV100 lähenemist tuleks linnaeelarves investeringuna ette näha Metsakalmistu osaline valgustamine (vähemalt selle nõ kõige avalikuma ja käidavamana osa valgustamine). Tänavavalgustuse paigaldamine võimaldab surnuaial viibida ka pimedal ajal ning rõhutab selle paiga olulisust. Samuti tuleks vähemalt ka kalmistu käidavamatele teedele paigaldada täiendavaid pargipinke. Nii oleks võimalik paremini esitleda Metsakalmistut ja väärtustada ka Eesti aja- ja kujunemisloo seisukohalt olulisi aspekte. Siinkohal väärib märkimist, et näiteks Tallinna Nõmme kalmistul selline valgustus teatud ulatuses eksisteerib.

Kaugemas perspektiivis peame soovitavaks Piritale ka mõne monumendi või muu avaliku rajatise paigaldamist, mis seostaks Piritat ja Eesti ajalugu ning aitaks kaasa ka Pirita linnosa idenditeedi tugevnenemisele. Nimetatud küsimuse lahendamine on muidugi pikemaajaline protsess ja võiks see olla seostatud Pirita keskuse kavandamisega.

Selgitused ettepanekute juurde

Kahjuks tuleb tõdeda seda, et Tallinna linnavalitsuse poolt LOK-le antud tähtaeg linna 2018. aasta eelarve projektiga tutvumiseks, projekti suhtes ettepanekute esitamiseks ning LOK-s arutamiseks on ebamõistlikult lühikene. Samale probleemile on IRL Tallinna LV ja Pirita LOV tähelepanu juhtinud ka varasematel aastatel. Sellise lähenemisega kaasneb paratamatult nii eelarve kujundamise demokraatliku protsessi, kui ka kaasamise mõistete devalveerimine. Selline praktika on taunitav.

Avaldame lootust, et Pirita linnaosa valitsus kaasab järgmistel aastatel LOK-i linna eelarve kujundamise protsessi oluliselt varasemas faasis ja esitab LOK-le ka omapoolse alustava nägemuse 2019. a (miks mitte ka pikema perioodi kohta) linnosa arendustest ja investeringutest enne nende esitamist Tallinna linnavalitsusele. Kahtlemata on LOK-i ülesandeks analüüsida põhjalikumalt vastavaid küsimusi, kuid selleks tuleb luua elementaarsed eeldused.

Pirita arendamisel ja vastavate ettepanekute kaalumisel tuleks allakirjutanute hinnangul lähtuda Pirita kui olulise kuurordi piirkonna kujundamise eesmärgist. Nimetatud lähtekoht eeldab keskmisest suurema tähelepanu pööramist Pirital juba olemasolevate avalikus kasutuses olevate puhkealade ja rajatiste edasiarendamisele ning nende senisest paremale hooldamisele. Samuti nende alade/rajatiste omavahelisele seostamisele ja sidumisele nii, et moodustuks ja edasi areneks toimiv tervik. Suurem enamik nendest aladest ja rajatistest omavad suurt tähtsust linnaosa elanike, kogu Tallinna elanikkonna aga ka turistide jaoks. Kuurordi laadse keskkonna arendamine aitab kaasa ka Pirita elu mitmekesistamisele ja soodustab uute, linnaosa idenditeedi ja atmosfääriga sobivate, teenusete ja töökohtade lisandumisele linnaosa siseselt.

Pirita kui kuurordi kujundamisel tuleks senisest suuremat tähelepanu pöörata linnaosa keskuse ja rannala arendamisele ning selle kaudu ka linnaosa identiteedi tugevdamisele. Tänapäevase seisuga on see paraku üsna ebamäärane. See raskendab ka sihipärast arendustegevust linnaosas tervikuna. Peame oluliseks Pirita kloostri ümber kujunenud Pirita ajaloomise keskuse senisest suurema põhjalikkusega planeerimist ja edasiarendamist. Samuti suurema tähelepanu pööramist Pirital rannaladel toimuvale arendustegevusele, mis praegusel kujul pigem samm haaval vähendab avalikus kasutuses olevat ala. Nende alade arendamise kontekstis peaks linn paratamatult arvestama ka teatud maa-alade linnale ostmisega.

Seni on eelmainitud arengud olnud pigem juhusliku iseloomuga. Pirital puudub jätkuvalt toimiv keskus. Pirita keskuse väljakujundamiseks tuleks kaaluda arhitektuurikonkursi korraldamist ja näha

ette ka vastavad kulutused eelarves. Arvestades seda, et Pirita keskust läbib oluline sõidutee, mis raskendab toimiva keskuse kujundamist, tuleb igal juhul vältida keskuse piirkonnas avalike alade ja avalike hoonete ennatlikku võõrandamist olukorras, kus puudub selge nägemus Pirita keskusest toimiva tervikuna.

Pirita on viimase aastakümne jooksul oluliselt laienenud ja Pirita rahvaarv on suurenenud. Piritale on kolinud palju noori peresid ja see on kaasa toonud vajaduse pöörata keskmisest suuremat tähelepanu laste – ja noortega seotud teemadele. Nimetatud asjaoludega seonduv teemadering on avar, hõlmates nii lasteaia- ja koolikohtade temaatikat, antava hariduse kvaliteediga tegelemist, spordi- ja vabaajaveetmise teemasid, aga kindlasti ka kultuuriüritustega seonduvat.

Varasemate aastate jooksul oli LOK (varasema nimetusega halduskogu) aruteludes olulisel kohal lasteaedadega seonduv, eriti Pirita-Kose lasteaia teema. Pirita-Kose lasteaia tingimused ei vastanud juba väga ammu tänapäevastele nõuetele. Vastavatele küsimustele on IRL Pirital aastate jooksul korduvalt tähelepanu juhtinud ja täna on heameel tõdeda, et vähemalt Pirita-Kose lasteaia küsimuse lahendamine on lõpuks siiski alguse saanud. Samas tuleb pidevat tähelepanu pöörata ka teistele lasteasutustele. Linnaosa peaks pidevalt ja jätkuvalt taotlema investeringuid vastava valdkonna küsimuste lahendamiseks. Praktiline kogemus näitab, et mõistlikus mahus iga-aastaste jooksvate investeringute tegemine sellistesse asutustesse tagab nende kõrgel tasemel tegevuse ja vähendab oluliselt eelpoolmainituga sarnase kriisiolukordade tekkimise võimalusi. Lasteaede puhul peaks taotlema, et need asuksid linnaosa sees ja maksimaalselt mugavates kohtades elanike jaoks. Lasteaedadega seonduvalt peame vajalikuks juhtida tähelepanu ka vajadusele oluliselt tõsta lasteaia töötajate palkasid. Tegemist on küll ülelinnalise küsimusega, kuid sellel on ka vahetu mõju Pirita linnaosa lasteaedadele. Pirita linnaosas on jätkuvalt olulisel määral puudus alg- ja põhikooli kohtadest. Kätesaadavate andmete kohaselt õpib sept. 2017 seisuga kahes Pirita koolis kokku 1294 õpilast. Samas vanusegruppi 7-19 aastat kuuluvaid isikuid elab Pirital kokku 2869. Mainitud arvud viitavad olulisele disproportsioonile linnaosas elavate õpilaste arvu ja olemasolevate koolikohtade vahel. Kui eeldada ka seda, et Pirita linnosa elanikkonna arv edaspidi pigem kasvab kui kahaneb, siis on tegemist olulise probleemiga, mis ajas paraku vaid teravneb. Kindlasti ei saa pidada ei mõistlikuks ega õigeks koolikohtade probleemi lahendamist eelkõige olemasolevate koolide paisutamisega või ka PMG reorganiseerimisega põhikooliks. Arvestades ka linnaosa siseseid liiklemis- ja avaliku transpordi võimalusi, soovitame tungivalt kaaluda lähiaastatel Piritale täiendava alg- ja/või põhikooli rajamist. Kindlasti vajab jätkuvat kõrgendatud tähelepanu ka PMG, et säilitada Pirital kõrgetasemelise gümnaasiumihariduse omandamise võimalus ja nii elavdada ka linnaosa kultuurielu.

Pirita areng ja elanikkonna kasv on aastatega paratamatult muutnud keerulisemaks liikmelisprobleeme ja see tendents on pigem süvenev. Lõpuni on arendamata kergliiklusteede võrgustik, esinevad mitmed linnaosasisesed transpordialased kitsaskohad. Eraldi teemaringi moodustavad Pirita ühendused ülejäänud Tallinnaga ning ka ühistranspordiga seotud küsimused (küsimus liinide kulgemisest, bussigraafikutest jms), mille osas vaatamata linnaosa üldisele arengule viimastel aastatel olulist mõju avaldanud muudatusi tehtud ei ole. Tasuta linnatranspordist on vähe kasu, kui see ei ole linnakodanikele tõsiseks sisuliseks alternatiiviks linnas liiklemisel.

Rõõmustame selle üle, et Tallinna 2018. a eelarves on ettenähtud 10 000 eurot EV100 äramärgimisega seotud ettevõtmisteks. Juhime siinkohal tähelepanu siiski kahele aspektile: (a) teadaolevalt puudub Pirita linnaosal kava, kuidas EV100 tähistada; ja (b) lisaks üritustele tuleks Pirital EV100 temaatika kontekstis ette näha ka investeringuid. Pirita on Eesti omariikluse kujunemisel etendanud olulist rolli, kuivõrd paljude Eesti avaliku elu ja kultuuritegelaste elu- või suvituskohad on asunud või asuvad ka täna linnaosa territooriumil ja siin on peetud ilmselt palju olulisi mõttevahetusi. Samuti asub linnaosas Eesti esinduskalmistu, mis on paljude Eestit oluliselt mõjutanud isikute viimane puhkepaik ja elavatele nende meenutamise ning ehk ka uute ideede ammutamise kohaks.

Lugupidamisega

Lagle Parek

Lea Nilson

Madis Päts